

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvu Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrčenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Izjava.

(Iz seje ožjega sosveta, z dne 20. X. 1922.)

Ožji sosvet pov. UJU v Ljubljani izjavlja z ozirom na trditve ki jih tov. Albin Lajovic, ravnatelj meščanske šole v Trzinu, navaja v 288. št. »Napreja« t. l., sledeče:

1. Zadeva blejskih resolucij je bila dovoljno pojasnjena v stanovskem glasilu Učiteljskega Tovariša in enako naše stališče do države, ustave, režima in Sokolstva Tov. Lajovic seveda namenoma preze vse to, ker sicer ne bi imel o čem pisati proti vodstvu organizacije.

2. Tov. Lajovic se povspenja do trditve: »Zlo je to, da je članom naše organizacije UJU omejeno zaupanje v njeno vodstvo in osebe ki sede na vodilnih mestih v Ljubljani.« — Vprašanje zaupanja ali nezaupanja je vedno stvar vsega članstva in ne poedincev v organizaciji. Ožji sosvet je obsebiamevno pripravljen takoj dati svoja mesta na razpolago, če se za to izjavijo okrajna učiteljska društva. Sicer se pa na prihodnji pokrajinski skupščini itak vrše nove volitve vodstva in to tedaj imel tov. Lajovic priliko, da sam stopi na eno teh vodilnih mest ter pokaže, kako bi on bolje delal ob danih prilikah in pri danih razmerah.

3. Očitki strokovnemu tajniku radi njegove izjave glede našega stališča do Sokolstva so zgolj zofističnega značaja in nevredni resnega odgovora. Ožji sosvet v polnem obsegu odobrava stališče tov. strokovnega tajnika in mu izreka popolno zaupanje in solidarnost.

4. Draginja nas tare vse enako, samo s to razliko, da se vodstvo organizacije vedno in vedno trudi za izboljšanje gmotnega stanja in neprestano dela z našo centralo v Beogradu in Zvezo državnih nameščencev skupno za izboljšanje gmotnega stanja. tov. Lajovic pa pomaga pri tem le z očitki in navajanjem potvorenih dejstev v javnem časopisju proti vodstvu organizacije.

Naše gmotno vprašanje ni več specialno učiteljsko vprašanje, temveč je skupno vprašanje vseh državnih nameščencev.

Drzna je trditev tov. Lajovica, da blejska skupščina ni razpravljala o našem gmotnem vprašanju. Tov. Lajovicu so tozadevni sklepi skupščine, ki so bili objavljeni v 37. št. Učit. Tov. dobro znani. Tam je govor o draginskih dokladah, o ureditvi materialnega in pravnega polo-

žaja o enakopravnosti omoženih učiteljic, o preskrbi nezakonskih otrok drž. činovnikov, o potrošaških zadrugah, o draginskih razredih, o opravičnih dokladah šol. vod., o nadurah, o učiteljstvu v obmejnih krajih itd.

Seveda, tov. Lajovic vse to namenoma preze, da sebi v prilog in svojim nagnenjem primerno napačno pouči javnost.

Vodstvo organizacije je takoj na državni skupščini v Sarajevu zainteresiralo Glavni Odbor UJU za vse te zadeve, je neprestano v stiku z Osrednjo Zvezo javnih nameščencev v Ljubljani in imamo mirno vest, da je do skrajnosti stvojim vse, kar se je storiti dalo. Če ni popolnega uspeha, ni to naša krivda in to tov. Lajovic tako dobro ve, kakor vsakdo, ki je količkar informiran v teh zadevah. Ožji sosvet zato s tem večjo ogorčenostjo zavrača neodgovorna podtikanja tov. Lajovica.

5. Trditev, da je meščanskošolsko učiteljstvo bilo pri zakonu o narodnih šolah z dne 23. jul. 1919 prezrto zaradi tega, ker ima naredba narodne vlade v Ljubljani št. 365 Ur. l. 1919 l. opredelitev razredov od I.—V. mesto XI.—VIII. in da učiteljstvo ne bo uvrščeno zaradi tega nikdar v uradniške razrede je naivna, ker se ravnokar uvršča tudi učiteljstvo v splošno pragmatiko državnega uradništva in sicer se je storilo vse, da dobi meščanskošolsko učiteljstvo višjo položajno plačo in še posebne dodatke.

Nelogiko tov. Lajovica pa kaže sledeči stavek: »Tri leta so že minila, a ureditve še vedno ni, pa je tudi poverjeništvu UJU Ljubljana ne zahteva, je ni in je morda ne bo zahtevalo temveč se je doslej omejevalo le na pismene vloge in morebitno osebno drezanje. To je vse.«

V tej trditvi tiči mnogo zlobe! Sprejaj negira tov. Lajovic, da poverjeništvu ni nič storilo, takoj nato pa pravi sam, da so se napravile »pismene vloge in osebno drezanje«.

Tov. Lajovic naj samo pove, kaj se da še ukreniti v tem vprašanju? Že eno leto bo kar ima meščanskošolsko učiteljstvo svoje društvo in sedaj svojo Zvezo. Ali je bila ta v stanu urediti to vprašanje?

Poverjeništvu je bilo ves čas na delu v tej zadevi, predsednik ni pustil neizrabljene ni ene prilike ne v Beogradu in

ne doma pri lokalnih faktorjih; na državnih skupščinah UJU je vedno poverjeništvu opozarjalo na nujnost te zadeve, kljub temu, da se je meščanskošolsko učiteljstvo odtujilo ljudskošolskemu učiteljstvu in UJU je poverjeništvu prav v zadnjem času se zavzelo pri akciji za ureditev položajnih plač in drugih tozadevnih členov v pragmatiki posebno za meščanskošolsko učiteljstvo.

Poverjeništvu je opozorilo tudi predsedstvo »Društva učiteljstva meščanskih šol« o zadevi, toda isto ni čutilo za potrebno, da bi iskalo stikov za nadaljne informacije pri poverjeništvu ali Osrednji Zvezi. Tako je poverjeništvu izvedlo vso akcijo samo.

Ožji sosvet si je v svesti, da je sedaj, ko je pravi moment za to, storil v polni meri svojo dolžnost tudi za meščanskošolsko učiteljstvo.

6. Zadevo tov. Mahkote je sam dovoljno pojasnil.

7. »Čiščenja« bo treba torej najprej pri tov. Lajovicu, da bo čutil v prihodnje malo več odgovornosti za izjave, ki jih podaja in navaja v javnosti.

8. Ožji sosvet odklanja vsako soodgovornost za črtanje proračuna za prosveto v Sloveniji.

9. Ožji sosvet je vzel na znanje poročilo urednika Učiteljskega Tovariša, da ni tov. Lajovic nikdar protestiral, kadar mu je bilo kaj črtanega v njegovih dopisih, in da ni prišlo nikdar do kakega nesporazumljenja med obema. Zato je ožji sosvet tembolj začuden nad nelojalno opazko tov. Lajovica do urednika Uč. Tov. v Napreju.

Ta izjava naj se ne smatra kot odgovor ožjega sosveta tov. Lajovicu, temveč naj bo le pojasnilo učiteljstvu in javnosti.

Ožji sosvet dover. UJU v Ljubljani.

Obrambeno delo, vzgojno delo.

(Poročal na pokrajinski skupščini UJU na Bledu tov. Fr. Skulj.)

Ko smo izgubili plebiscit na Koroškem, so iskali krivde vsepovsod, na pravo pa ni prišel nihče. — In naj bi uvedli danes plebiscit v Sloveniji, pa stavim glavo, da bi doživeli neuspeh. Mnogi bo morebiti v svojem optimizmu majal z glavo, toda ne smemo se bati resničnemu dejstvu pogledati v obraz. Pravi vzrok ne-

sreče tiči globoko v narodovi duši, ki je hlapčevske naravi radi svojega dolgotrajnega suženstva. Narod se je vzgajal sto in stoletja v narodni indiferentnosti, nezavednosti, brez ponosa v svoj lastni narodni jaz. Narod samega sebe ne pozna niti svoje bitnosti ne pripisuje bogzna kakšnega pomena, on pozna v svoji psihi samo eno globoko vkoreninjeno čustvo in to je versko — vse drugo je blago brez javnega pomena, ki ni vzbujalo, niti še danes v svobodni državi ne vzbuja v narodu one odmeve v njegovem vnanjem življenju, ki dvigajo druge narode tako karakteristično v svetovnem koncertu narodov.

Narodne zavesti ni v masi, dostikrat tudi v inteligenciji ni! Vprašajmo našega seljaka, obrtnika po njegovih narodnih čustvih, po njegovi zavednosti, po njegovem ponosu, dobili bomo čudne, dostikrat smešne odgovore, če morebiti ne celo po nosu. Pred nedavnim časom sem imel priliko govoriti z nekim višjim srbskim častnikom, ki mi je glede tega rekel: Slovenci ste lepo jugoslovanske pleme, a enega ni v vas, narod ste brez nacionalne zavesti, kaj li še ponosa. Pri nas je drugače. Naš najprostejši seljak zna, da je Srbini, v srcu nosi ljubav do naroda kakor dragocen biser, a na zunaj kaže ponos svoje narodne zavesti kakor praporščak svoj prapor v vojni. Vaša kultura je simili in se kaže na vnanje, a naša je istinito narodna in jo nosi naš človek v srcu.

Gospoda, težke so te besede, ali dokaj resnice je v njih!

So sicer argumenti, ki bi pomagali znatno to obsodbo omiliti, ali enega ne moremo izbrisati in to je naša narodna nezavednost. Kakor sem že prej povdral je masa do malih izjem popolnoma nezavedna brez ponosa, žal, da je tudi mnogo inteligence tudi brez tega čuta. Koliko jih je, ki bi bili res narodni — po svojih močeh tudi pozhrtvovalni. Za njih me sram rudečice oblike, kadar se jih spomnim. V njih srcih se je naselil gol materijalizem, ki se nagiba že židovskim manijam. Sem pa tja žrtvujejo kaj za narodne namene, toda vsikdar z godrnjanjem in pa le iz golega egoizma, ker se boje posledic bojkota ali kaj podobnega. Bele vrane so, ki delujejo v tem izjemno. — Gospoda, tudi naše vrste imajo še mnogo mlachežev, zlasti med mlajšimi, kolegi in kolegijami. Tu treba kreniti na druga pota. Zavedati se mora danes vsak učitelj, da je njegova

LISTEK.

Glasbene novosti.

Emil Adamič, Mladinske pesmi.

Enoglasni zbori in samospeli s klavirjem. Izdala in založila Učiteljska tiskarna. 1922. Cena 50 Din. — Zvezek v lični obliki velike četverke in z originalno štiribarvno risbo na naslovni strani vsebuje na 40 straneh 24 enoglasnih pesmi, ki jih je skladatelj Adamič izlil iz neizčrpnega zaklada svoje globoko čuteče glasbene duše in razdelil v dva dela: I. Otroci materi — 12 pesmi ki jih lahko pojo mladi pevci v zboru ali posamez — in II. Mati otrokom — 12 pesmi, ki naj jih pojo deci odrasli. Nekaj teh pesmi je izšlo v več letnikih Novih Akordov, veliko pa je novih. Besedilo jako primerno napevi in klavirski parti sovseskoz ori-

ginalni, posebno v pesmih: Bog daj srečo!, Krist je vstal, Ga-ga, Trara, pošto pelja, Burja V Korotan, Smrečica Ločitev, Molitev 2., Pesem slepcev in V Indijo. V zadnji pesmi je klavirsko spremljevanje znabit nekoliko težko, vendar s pridno vajo bo tudi to zmagljivo.

V svojem predgovoru pravi avtor: »Naša pevajoča mladina se je že davno naveličala enoličnosti in po večini vse prej kakor umetniških šolskih pesmi. Z izstopom iz šole jih ne poje več, da, celo izogiba se jih, Učitelji ki prireajo šolske slavnosti, ki goje mladinske prireditve, v zadregi iščejo primernih skladb za svoje pevce. — Najslavnejši glasbeniki velikih narodov so že davno dajali mladini svoje najboljšo, dobro vedočo, da bo zrno umetnosti in lepote, vsejano v otroška srca, rodilo bogato, da bo rod, vzgojen v ljubezni in spoštovanju do lepega znal ceniti stvaritelje umetnosti in biti ponosen na svoje kulturne vrednote...«

Evo jih v tej zbirki lepih pesmi, ki so razveseljiv pojav na glasbenem polju in dragocen prirastek v slovenski glasbeni literaturi! Hvaležni smo zanje marljivemu skladatelju Adamiču, v drugi vrsti pa tudi Učiteljski tiskarni, ki jih je založila in jim preskrbela tako okusno izdajo. Tovariši, Vam najtopleje priporočamo v nabavo to zbirko, ki Vam bo jako dobrodošla v šoli in pri šolskih prireditvah, zato pridno sezajte po nji, dokler je kaj zalogo, ki ni ravno velika.

Dr. Pavel Kozina, Pevska šola

za ljudske meščanske, srednje in glasbene šole. I. del. Založba »Jugoslovanske Matice« v Ljubljani, Tiskala Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 9 Din. Profesor Kozina nas uvaža s to pevsko šolo v popolnoma novo metodo pri pevskem pouku. Doslej je bila navada, da smo potem, ko smo bili seznanili učence s črtovjem, notami, pavzami in drugimi potrebnimi glas-

benimi znaki obravnavali v glasbeni teoriji posamezne intervale s primernimi predvajami in vajami v zadevanju intervalov v drugem — praktičnem — delu nevske ure pa smo na temelju znanih intervalov vadili učence v petju primernih pesmi, vsebujočih znane intervale.

Kozinova Pevska šola nudi na prvih 8 straneh osnovne pojme o glasbi in petju (takt, številčni sistem, note...) . Ves prihodnji pouk v petju po notah pa tvorijo štiri glavne skupine tonov v vsakem durovem tonskem načinu, ki jih I. del navede do treh višajev (♯) in do treh nižajev (♭). Te skupine so: 1. skala; iz te se razvija 2. durov trizvok, 3. kvartsektov akord in 4. molov trizvok, kar praktično poočituje razvidnice. S pridnim vežbanjem v petju teh štirih skupin na primerne enozložne besede si pevec kmalu pridobi spretnost gladkega petja po notah. Tone durovega ali molovega trizvoka in kvartsektovega akorda pa si je treba ta-

sveta dolžnost ne samo kot vzgojitelja, temveč kot svobodnega državljan, da vzgojuje mladino in narod v nacionalnem duhu da ga dovede do iste višine, ki jo dosegajo v tem drugi narodi. Smelo trdim, da je naš narod edini na Evropski celini, ki nima narodne zavesti in ponosa. — S čim pa bomo dvignili narodno zavest? Več potov je in veliko sredstev, najvažnejše pa je šolsko delo in delo za narodno obrambo. Ker sem se namenil podati nekaj misli o narodni obrambi kot vzgojnem sredstvu pustim šolsko delo ob stran, ter podam v kratkih potezih vzgojo mase v nacionalnem čustvovanju po obrambnem delu.

Kaj je obrambeno delo? Obrambeno delo je vse ono, ki ga podvzame narod v svojo obrambo pred tujcem bodisi v gospodarskem, finančnem ali duševnem oziru. Vsak napor ki meri na to, da se ohrani narodu, kar je njegovega, je obrambeno delo. Ima pa lahko dvojno tendenco, defenzivno in ofenzivno. Narod, ki hoče biti v svetovnem koncertu narodov pošten in pravičen, se bo posluževal le defenzivne tendence, grabežljivi narodi, ki si prilastujejo ekspanzivno silo, se poslužujejo ofenzivne tendence. Slednja mora imeti v narodu krepko razvito nacionalno zavest in neopremagljiv ponos, ker mora vedno računati s protiofenzivo. Tak narod je bil in je še nemški narod. Slovani so bili v svojem obrambnem delu skoraj vedno v defenzivi, in so izgubljali od leta do leta teren, ker jim je nedostajalo globoke narodne zavesti. Zlasti mi Slovenci smo plačali zelo drago svojo nezavednost v defenzivi. Ko bi bilo naše obrambeno delo izdatnejše, ne bili bi izgubili Koroške in ne tičalo bi v sužnosti pol milijona našega naroda. Toda po toči zvoniti je zaman!

Naše obrambeno delo vrši danes več društev kakor: Družba C. M., J. M., G. Z. in Straža. Zadnji dve ne stopati posebno v ospredje, pač pa hočem posvetiti nekaj misli prvima. Prva CMD, je bila ustanovljena 1886 leta ter deluje že nad 36 let. Družba je nepolitična in ima na programu kulturno delo v prvi vrsti vzgojo potom šolstva. V teku svojega obstanka je rešila nad 200.000 otrok, ki bi bili sicer propadli potujčenju. Ogromno delo je to in še ogromnejše so bile žrtve, če pomislimo da je to delo sponelo na ramah samo zavednih ljudi, ki štejejo komaj 4½% skupnega naroda. Družba je lepo organizirana po svojih podružnicah, ki so pa žal med vojno mnoge razpale in prenehale s svojim delom, dasi je družbino obrambeno delo danes stokrat potrebnejše kakor kdaj poprej. Koliko učiteljev in učiteljic je po naši pokrajini, ki ne poznajo tega dela, ki ne poznajo ustroja Družbe, ki ne poznajo pomena Družbe za vzgojo narodnega čustvovanja in zavednosti mase. In vendar je učiteljstvo poleg druge inteligence poklicano pred vsemi drugimi, da se zanima in deluje za Družbo, ker vrši ona skrajno enako, a važnejše in pomembnejše delo za skupnost naroda. — Po mnogih krajih so se raznesle vesti, da Družbe več treba ni, ker imamo lastno državo; dalje, da nima sedaj pravega dela in da je sploh postala nepotrebna. Gospoda, to je zmota in sicer usodna zmota, če se to kvarljivo naziranje ne zatre. Družba vrši še danes ogromno delo... in potrebuje mesečno nad pol milijona kron. — Iz navedenega sledi, da je naša dolžnost, da po svojih močeh delujemo za družbine namene, za njeno visoko misijo. — Delovanje za obrambeno delo ima posledico vzgojevanja narodove mase v narodni zavesti in ponosu. Vsak član Družbe goji v svojem srcu ljubezen do naroda svojcev in ta ljubezen ga dviga do nesebične požrtvovalnosti. V pregovor je že prišlo: Kjer Cirilmetodar, tam narodna zavest, tam Sokol, tam plemeniti člo-

vek. Pozivam vas zlasti gg. predsednike in zastopnike okrajnih učiteljskih društev, da pri svojih zborovanjih obdelate snov o obrambnem delu ter greste s točnim programom na delo med ljudske mase. Če pridobite ljudstvo za obrambeno delo, ste ga vzgojili v narodni zavesti in v plemeniti požrtvovalnosti s katero bo Družba ohranila svojemu narodu i one brate, ki bi sicer utonili v tujčevih valovih.

Drugo društvo obrambenega značaja je J. M. Ona ima gospodarsko politični obrambeni značaj. — Družba CM, vrši svoje delo po vzorcu nem. »Schulverein«, dočim si je navzela J. M. težnje nem. »Südmarke«. Zeleti pa je, da bi pričela J. M. velikopotezne akcije, kakor »Südmarka«, da bi zainteresirala za svoje namene velekapital in velepodjetja vseh povsod tam, kjer je naš življenj ogrožen, ter da bi postala nekaka avantgarda CM, ki vrši s podrobnimi doneski drobno delo kulture in prosvete vseh povsod, kjer je potreba nastala. — Dolžnost bodi učiteljstvu, da se za to obrambeno društvo zanima, ter proučava njegovo delo. — Delo dr. sv. CM, je vzgojno! V narodnem duhu vzgojena mladina ne pade in ne zagreši izdajstva nad svojim narodom, ker nosi globoko v srcu ljubezen do svojega roda, do rodne zemlje, do rodni bratov. Zakaj je na Goriškem, v Trstu in Primorju naše ljudstvo tako iekleno tako narodno čuteče. — Ker je vzgojeno v narodnem duhu. Zakaj je padla Koroška, zakaj so severne meje nacionalno tako šibke, zakaj je Prekmurje nezavedno? Zakaj so po vseh večjih mestih Štajerske tako trdne nemške postojanke? Odgovor je na dlani. Na zapadni meji je učvrstilo naše postojanke narodno šolstvo in zlasti delo CM, družbe. Na severu pa je zasačala svoje kremplje v naše meso Südmarka — Schulverein pa je nadaljeval vzgojno svoje delo ter potujčil in privezal vso našo rajo z dušo in telesom na te postojanke, s tem, da je vzgojil cele garnizije v nemško nacionalnem duhu. — Vse to da misliti! Če hočemo, da se udejstvimo kedaj kot svobodno ljudstvo v svobodni državi, je naša sveta dolžnost — in to smo dolžni tudi napram svojim bratom osvoboditeljem Srbom — da vzdržimo pozicije v našem obrambnem delu tam preko do ure, ko pride ter da očistimo nečedno zalego »Schulvereina« in »Südmarke« z našega narodnega telesa na severu. To se pa more zgoditi le če vzgojimo narod v nacionalni zavesti. Pot do tega cilja na gre skozi delo obrambe, ki odseva v idealni požrtvovalnosti. Gospoda, krenimo na to pot, težka je, toda hvaležna ne toliko za posameznika, temveč za našo skupnost za bodočnost in veličino naše države. S tem delom vršimo podrobno delo pravega ujedinenja. S tem nesebičnim delom za blagor celokupnosti oblažujemo one nesrečne kali in zelišča naše politične razdvojenosti in podedovane slovanske nesloge. Tovariši pravi: Kdor Jugoslovan — ta Sokol, a jaz pravim: Kdor učitelj, ta obrambeni delavec — iz njega izhaja Jugoslovan — Sokol.

Neodrešena domovina.

—r Učiteljstvo u Arbanasima kod Zadra. Ovo učiteljstvo ustanovljeno je, da odgoji učitelje za hrvatske škole Julske Krajine i talij. Dalmacije. Zar je zbilja ono hrvatsko? Da li zaista hrvatski odgaja mladiće i devojke, koje će — ako budu! doći na hrvatske pučke škole, da uče i odgajaju hrvatsku decu? — Da vidimo! — Koji je jezik ravnateljstva tog zavoda? Pa — talijanski. Ta i učitelj, pitomci, da udovolje ravnatelju preparandije, iz oportunitete ulažu molbe u talij. jeziku. — Profesori su Hrvati? Jedini veroučitelj K. Jedretić je rodom i mišljenjem Hrvat, ali se njegova reč ne čuje niti uvažuje na zavodu. No, on nema ni odvažnosti ni avtoriteta da nešto zastupa i brani u profesorskome zboru — Ostali profesori su svi mišljenja Talijani, akoprem znadu većinom hrvatski. Evo im ime: ravnatelj Filippi (Filipić), Delli (Delić) (Baronis, Missoni, Ribolli, Čavli. Učitelj pjevanja i glas-

be ne pozna hrvat. jezika. — Kako se uče učevni predmeti? Samo u talijanskom jeziku, osim računstva, i fizike i to tako u svim razredima te u pripravnici. — Knjige, tekstovi? Ne pozna naše »hrvatsko« učiteljstvo u Arbanasima hrvat. knjiga. Bože sačuvaj! Ta djaci bi se setili, da i Hrvati imaju učenih knjiga; pa napokon u njima je stošta, što nije ugodno profesorima i nije u suglasju svrhe zavoda i što bi moglo naše učitelje, pitomce — pokvariti! Zato dotični profesori samo dikiraju ili prevadaju u talij. tekstova, pa tako i pedagogiju, što se tako podučava na hrvat. jeziku. Talij. jezik podučava se dnevno jedan sat. Poljedelstvo se podučava u talij. jeziku počam od I. tečaja dalje; no samo u teoriji, pošto djaci školski vrt lani samo jedanput vidieše. — Pevanje se ne uči, jedino gusle. Samo naučiše svi daci, hrv. i talij. sekcije, dve talij. patriotske pesme prigodom neke svečanosti. Nije potrebno budućem učitelju da umije pevati? Je li? — Uz zavod opostoji pučka utrakvistička škola, kamo polaze pitomci na hospitacije. Arbanasi, oveće selo, trg, ne pozna kino, nema kazališta, tvornica; tu se ne priredjuju poučne ni zabavne veselice. Naš djak tamo ne čuje i ne vidi ništa, što bi uplivalo na njegov estetsko-moralni odgoj. — Zatvoreni su oni med četiri zida zgrade, gde se malo govori, mnogo bubab, a malo nauči radi nepoznavanja talij. jezika. — Ova i ovakova škola jest pristo mučilište za naše hrvate, diake, grob duha, ugušivanje srca. Zemljopisom i poveću ne širi im se pogled u svet i društvo. Iz zemljopisa uči se samo Apeninski poluotok; povest u zavodu pozna samo Latine i Rimske barbare i Skiaevi! — Naš mladi učitelj tek po imenu poznat će ostali svet, ili će tudi o njemu samo koju naredu i pomnjenje. — Arbanaska preparandija nije hrvatska, nego samo sramotna talij. vlasti i XX. veka!

—r Statistika, kakó zatiraju Italijani v Istri jugoslovansko šolstvo. V puljskem okraju je bilo pred vojno 41 hrvatskih šol. Od teh so otvorene samo tri. Od 66 učiteljev in učiteljic jih je ostalo samo pet. V pazinskem okraju je bilo pred vojno 48 šol, otvorenih je samo 23. Od 69 učiteljskih moči jih je ostalo komaj 30. V poreškem okraju je bilo pred vojno 24 šol, odprti sta samo dve in na razpolago sta samo dva učitelja od prejšnjih 27. V lošinjskem okraju je bilo pred vojno 20 šol, sedaj sta odprti samo dve. Od 28 učiteljskih moči sta ostali samo dve. Omenjene predvojne šole je vzdržala deloma dežela, deloma Družba sv. Cirila in Metoda. Po gorenjih podatkih je jugoslovanskih otrok brez pouka v svojem materinem jeziku: v pazinskem okraju okoli 4000, v poreškem 2600, v puljskem 4000, v lošinjskem 1600 in k temu številu pride še 2500 naše dece brez pouka v koperskem okraju. Tako je Istri nad 15.000 jugoslovanske dece brez pouka v svojem jeziku, oziroma brez kake šole. Pred okupacijo so imeli jugoslovenci v Istri 328 razredov in 362 učiteljev, danes imajo komaj 167 razredov in 165 učiteljskih moči. Zatvorjeno ali poitalijančeno je 161 razredov in odpuščeno 197 učiteljskih moči. Pred vojno je bila v Pazinu velika hrvatska gimnazija, v Kastvu moško učiteljske. Res žalostno je poglavje o jugoslovanskem šolstvu v Istri in kakor vse kake, bo po prizadevanju italijanske vlade, ki se tako rada trka na svoje kulturne prsi, še žalostnejše od leta do leta.

—r Vrnitev primorskih učiteljev. Bodisi ob času kliših kumarc ali drugače, vedno se najde v naših časopisih dovolj prostora za notico v kateri se pripravlja, z manjšo ali večjo porcijo vojaškega tona, primorsko učiteljstvo, da naj se vrne. Čez par dni čitaš najraje v kakem »Slovenecu« od kakega za to, toliko merodajnega dopisnika, kot je bil prvi, — komentar k pozivu. Vsakokrat, ko čitam take pozive premišljujem: Torej že jutri! Vsi primorski učitelji službojuči v Jugoslaviji se nasledno jutro prebude, — oblečejo, vzamejo pod pazduho: dnevnik, katalog, razrednico in hajd v šolo. Ne! — Včeraj so časopisi pozivali da se vrnemo. Torej vsak jo ubere kar po najkrajši poti čez mejo v Zasedeno ozemlje in v prvi šoli na katero je naletel, ko je stopil čez mejo, stopi na katedro, odpre dnevnik, — pouk se začne. Tako si predstavljajo našo vrnitev oni, ki te pozive pišejo? Ne! — Tudi mi ne, ki to čitamo! In vendar pišejo. Drugi dan čitaš v časopisu! Italija noče pristati na šolsko koncesijo. Niže v isti koloni, že zopet neko povzljiva primorske učitelje, da naj se vrnejo. Ker ni to humorističen list si moraš, sledeč pozivu, razlagati to na ta način: Cesar ne more doseči država, kot za to, po mojem, edino kompetentna. Pokusi sam! Stopi v diplomatske odnose z Italijo, mogoče bo tvoja malenkost, imela v tem večji vpliv, kakor država sama. Pri tem ne pozabi napraviti še posebne pogodbe s fašisti: če ti je mogoče z vsakim posameznim. Tega tudi ne! — Pa vendar pišejo, te pozivljajo! Ne glede na to: — hočeš li govoriti s kako višjo osebo, glede službe ali premeščanja, — mesto vizitke, moraš ti predložiti reverz, v katerem se zavazuješ, da se vrneš, kakor hitro to zahtevajo merodajne oblasti. — Če hočeš da se bo s teboj govorilo, te poslušalo, se tvoji prošnji ustreglo. Mogoče še dočakamo, da bo vsak poslanec in minister končal v parlamentu svoj govor z besedami: »Toda primorski učitelji se morajo vrniti!« Kakor je opominjal Kato Rimljane koncu vsakega govora: »Kartago se mora uničiti.« Kako, ne pove nihče!

Pritisk na slovensko šolstvo v Trstu. Italijani v Trstu so ob začetku tek. šolskega leta izvrševali na slovensko prebivalstvo strahovit pritisk, da bi dalo svoje otroke v italijanske šole. Po okoliščini so hodili fašisti od hiše do hiše in grozili s pretepom, požigom in odpustom iz službe, kdor ne bi hotel dati svojih otrok v italijansko šolo. Teror seveda ni ostal brez uspeha in na Opčinah, kjer je mnogo slovenskih železničarjev, ki so v državni službi, so mogli Italijani otvoriti svojo štirirazredno, slovenski šoli so pa vzeli štiri paralelke. — Sploh so na mnogih mestih v naprej skrbili število slovenskih razredov, a 15 slovenskih učnih moči odpustili. Vendar se jim nade niso povsem izpolnile in so preostali slovenski razredi povsodi prenapolnjeni in učiteljstvo je preobloženo. Dalje so Italijani premestili skoraj vse nedefinitivno učiteljstvo, in sicer čisto brezsmiselno zaradi gole šikane. Vsa definitivna imenovanja iz vojnega časa so Italijani razveljavili. sami pa doslej niti ene slovenske učne moči niso imenovali za definitivno. Ali se bodo te neznosne razmere po zadnjem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo končno izpremenile?

Vestnik za učiteljsčnike.

—u Knjižnica mariborskih učiteljsčnikov se prav lepo razvija. Ustanovljena pred približno 17. leti, je bila prevažen faktor za slovenske mariborske učiteljsčnike. Vkljub volunom na zavodu in zasledovanju policije, je do izbruha vojne neumorno delovala v »Peklu« narodnega doma in rešila marsikaterga omahljivca pred renegatstvom. Vsa mlajša generacija slov. štajerskega učiteljstva se gotovo z veseljem in zadovoljstvom spominja živahnega društvenega življenja okrog knjižnice in zato se mi zdi važno, da jo informiram o sedanjem stanju knjižnice.

Slučaj in sreča sta hotela, da se knjige tekom vojne niso poizgubile, kar je tem bolj čudno, ker je bilo takrat v Narodnem domu vojaštvo. Po prevratu so prenesli učiteljski knjižnico na zavod, kjer posluje še danes. Ravnateljstvo in profesorski zbor se zaveda velikanskega vzgojnega vpliva knjižnice in ji ne dela nikakih ovir. Učiteljsko društvo za Maribor je izvolilo poseben učiteljskiški odsek z namenom vzdrževati med učiteljstvom in učiteljskiški potreben stik. Predsednik odseka nadučitelj Kožuh je preskrbel za vrsto aktualnih predavanj, kojih se je udeležilo mnogo učiteljsčnikov in učiteljsčnic. Odsek je zainteresiral za knjižnico tudi UJU.

Začetkom lanskega poslovnega leta je bilo v knjižnici 260 knjig. Zelo agilni odbor (preds. Gerlanc, podpr. Ferjančičeva, knjižničar Janež, tajnica Tomažič, blagajnik Jurančič) je pomnožil število za 215 knjig, tako da šteje danes knjižnica 475 knjig, ki so vse vezane. Tekom leta je dal odbor 126 knjig vezati. Temu primeren je tudi denarni promet. Dohodkov je bilo 1311 Din, izdatkov pa 1531 Din, tako da ostane primanjkljaj 220 Din. Četudi moram lanskeletni odbor pohvaliti, je vendar v tem oziru grešil, kajti ta deficit bo za letošnji odbor trd in bidek oreh. Vsekakor bo treba gledati v bodoče na to, da ostane koncem leta v blagajni nekaj kapitala, a ne dolga. — Pod okriljem knjižnice se je vršilo več predavanj, dve akademiji in ena slavnost.

Rezultanta: Učiteljski naraščaj se zaveda v polni meri važnosti temeljite izobrazbe, a poslovanje odbora in delo v knjižnici mu da obenem priliko, da se vadi v vodstvu in sodelovanju izobraževalnih društev. Naši mladi prijatelji in prijateljice pa naj tudi z naprejem pridno segajo po knjigah svoje lastne knjižnice in naj tudi z naprejem streme, da se bo spopolnje-

ko zapomniti, da jih lahko zapoješ v kateremkoli redu.

Ta metoda pevskega pouka po notah je popolnoma nova in iako praktična, ker se ogiblje utrudljivih in dolgočasnih pevskih vaj v zadevanju intervalov. Ob koncu šole navaja knjiga kratak nauk o intervalih ki jih prav praktično pojasnjuje intervalska razpredelnica.

V narodni pesmi »Čuk se je oženil...« kaže avtor s kratkimi predhodnimi vajami poprej metodično pravilni postopek pri pevskem pouku predno prehaja k petju te pesmi. — Petdeset enoglasnih pesmi iz vseh delov Jugoslavije tvori sploh temelj I. delu Pevske šole. Delo še ni dovršeno: v kratkem bo prvemu delu sledil drugi, ki bo v njem skušal prof. Kozina pojasniti na narodnih pesmih način večglasnega petja. Tudi drugi del ne bo »pe-smarnica«, temveč knjiga za pouk, ki bo izpopolnjeval nedovršeno teorijsko tva-

rino prvega dela. Tretji del bo za namenjen umetni pesmi.

Prvi del te knjige je odobril oddelek za prosveto in vere v Ljubljani z odlokom z dne 14. avgusta 1922, št. 3037, višji šolski svet pa jo priporoča z odlokom z dne 28. septembra 1922, št. 11.332, kot učno knjigo pri pevskem pouku za višje razrede osnovnih šol za meščanske šole, za nižje razrede srednjih šol in za učiteljske.

Knjiga, ki bi bila v tiskarsko-tehniškem pogledu lahko okusnejša, je v resnici vredna vsega priporočila. —á—

MILAN SKRIBINŠEK:

Čitanje in deklamacija v šoli.

(Dalje.)

Med gojenci so lahko tudi takšni, ki so nadarjeni za kakoršnokoli umetniško udejstvovanje, in je naloga moderne šole,

ki si je postavila za cilj čisto individualno vzgojo gotovo tudi ta, da ne budi in ne razvija v gojencih samo občečloveških zmožnosti, temveč tudi umetniške.

Iz vsega tega sledi, da je pri čitanju in deklamaciji v šoli ono postopanje, ki skuša podati literarni proizvod v čim boljši estetični obliki neobhodno potrebno.

Znano je, da vzgoja k umevanju ene umetniške panoge daje pravo podlago in pravilne smernice tudi za umevanje drugih. Samo da si v eni umetnosti estetično prav orijentiran, pa bo našel v drugi za umevanje njenih bistvenih vrednot gotovo pravo pot, kakor hitro se začnejaš približevati za njo zanimati.

Tako sem torej poskušal od več strani utemeljiti potrebo pravega reproduktivnega udejstvovanja gojencev ob priliki čitanja in deklamacije v šoli.

So učiteljske moči, ki ne zahtevajo v šoli od učencev drugega, nego da berejo prozo in pesmi in povedo te, če so imeli

naloge, se jih naučiti napamet »gladko«, to se pravi takorekoč v eni sapi, brez pre-stanka in docela monotono.

Drugi so že uvidevnejši in puste učencu vsaj da misli v toliko, da ne pové pesmi čisto mehanski napamet, temveč se besed, ki jih izgovarja, zaveda.

Najboljši med njimi pa zahtevajo kvečjemu še logični naglas.

A kakšno bodi pravo prednašanje pesnitve, oziroma po kakšnih pravilih se ravnajmo, da »a pri učencu dosežemo?

Kakor vsaki drugi umetnici, tako daje tudi pesniškemu proizvodu ideja, ki jo je v njem pesnik izrazil, neko enotno vnanjo in notranjo obliko. Treba je torej da se ohrani ta enotnost tudi pri čitanju in deklamaciji, ker le tako pride ideja do živega izraza.

Predvsem je treba torej navesti gojenca k temu, da občuti pesem v celoti in tako samoobsebi ob enem tudi že njeno splošno razpoloženje, ritem in dinamiko.

vala, kar jim bo takrat, ko bodo zapustili zavod, v ponos, učiteljsčnikom pa v korist.

— **u Vzgoja našega ženskega učiteljskega naraščaja.** Opozarjamo na današnje poročilo »Društva učiteljic osnovnih in meščanskih šol, učiteljic ženskih ročnih del in vrtaric« v Mariboru. — Ljubljansko učiteljske si lahko vzame za vzgled razumevanje za pravo vzgojo učiteljstva, ki ga imajo v Mariboru, kajti učiteljstvo predobro občuti greh slabe vzgoje na učiteljski, ki ga je vzgajalo in izobrazilo le za med štiri stene šolske sobe, popolnoma nič pa za življenje in delovanje med narodom. Beseda »narodno prosvečevanje« je našim vzgojiteljem tuja dasi trka z vsi silo tudi na vrata učiteljstva, takoj ko nastopi svojo prvo službo.

Vestnik meščanskih šol.

— **c Brutalno postopanje.** Kakor čujemo je višji šolski svet pozval ravnatelja dr. Fr. Romiha, da naj vloži prošnjo za upokožitev. Dr. Fr. Romih ima velike zasluge za meščansko šolstvo pri nas. Službuje že 46 let in nam je vzgojil celo vrsto prvovrstnih meščanskošolskih učiteljev. V vsej dobi še ni imel ni enega dopusta. Spisal nam je celo vrsto izbornih knjig. Toda vse to je referentu za meščanske šole premalo, da bi pardoniral odličnega šolnika in mu zada na večer njegovega službovanja in tik pred pragmatiko brutalni poziv naj sam prosi za upokožitev. — Tako avtokratsko postopanje ne pridobiva simpatij, ampak ostre obsodbe.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— **t Državna kmetijska šola v Št. Jurju ob južni železnici.** Nezačuden obisk. Za prihodnji 11 mesečni tečaj se je prijavilo premalo učenec. Slabo znamenje časa, da zanimanje za kmetijsko strokovno izobrazbo stalno pada. Prej je bilo vedno dovolj prosilcev, da se je zamoglo sprejeti le najbolj izbrane. Sedaj se ne spravi niti polno število vkup, dasiravno je ta zavod posebno praktično urejen in nudi ravno v razmeroma kratki učni dobi kmečkemu naraščaju posebne ugodnosti. Kaj se toraj zahtevajo še nove kmetijske šole, dokler ne znajo kmetje obstoječe dovolj ceniti? Menda je maloštevilni prijavi kriva povišana oskrbnina? Tista pa niti ne odgovarja današnjim cenam. Tri kure nane-sejo na leto v jareh toliko vrednosti, kolikor znaša ta celoletna oskrbnina. Menda je nesimpatična kolekovina za prošnje? To je pač predpis. Prošnje, ki niso kolekovane z 14 Din, se ne smejo vpoštevati. Največ bode pač krivo pomanjkanje delavcev na kmetih, oziroma visoke mezde. Prihodnost pa zahteva žrtve v tem oziru. Bližajo se časi in razmere, ko bodo duševne zmožnosti zopet bolj odločilne nego fizično delo; najbrž bolj kakor kdaj prej. Predvaren kmečki oče naj bi torej žrtvoval za jedno leto vrednost dela svojega sina. Ker je od sedaj še premalo učenec prijavljenih se podaljša rok za prijave in se sprejemajo, pa le kolekovane prošnje, celo še do 10. novembra.

Iz Jugoslavije.

— **V Beograd odpotujeta pov. UJU tov.** Luka Jelenc in strokovni tajnik tov. Rud. Dostal, da prisostvujeta sestanku uradniških organizacij in v zadevi uvrstitve učiteljstva v uradniško pragmatiko ter v drugih stanovskih in šolskih in organizacijskih zadevah.

— **Birokratična brezsrčnost.** Ob pri-liki smrti ljube žene, sem zaprosil okr. š. svet v Mariboru za 4 tedenski dopust, da bi se moj močno zrahlijani živci zopet malo utrdili, posebno ko sem moral še 2 dni pozneje k pogrebu edinega brata pokojne Janeza Hauptman, naduč. v St.

Seveda tu ni mogoče operirati z globokimi besedami, psihoanalizo itd. temveč je treba gojenca potom asociacije sličnih razpoloženj in dogodkov v njegovem življenju samem zanesti v ono duševnost, ki preveva pesnitev.

Glavna in najenostavnejša označba notranje enotnosti pesnitve bo pač ta, da bo gojenec označil pesem kot **veselo** ali **resno**, to občutijo lahko že najmanjši. Tudi če finejšega diferenciranja teh občutij otrok ni zmožen, glavno je doseženo in je za šolo tudi že skoraj dovolj. Starejši bodo znali občutiti veselo pesnitev že kot **razposašeno**, **šegavo** itd., resno pa kot **žalostno**, **poučno** itd.

Glavno je torej, da gojenec doživi in prednaša pesem oziroma berilo predvsem njegovemu **splošnemu občutju** primerno.

Vzemimo na primer iz druge čitanke za osnovne šole Župančičevo pesmico **Zorica** in Mešičkovo črtico **Bogastvo in sreča**.

Vidu pri Ptuj. Bilo je zame dovolj tragike. Služim 43 let kot učitelj; opravljal sem svojo službo vestno in sem imel ves čas svojega službovanja samo 7 dni bolezenskega dopusta. Upal sem, da mi šol. oblast že iz tega dejstva blagohotno dovolji zaproseni dopust. A česa nisem pričakoval se je zgodilo. Prejel sem sledeči odlok: Šolskemu vodstvu pri Sv. Martinu. Okrajni šolski svet ne dovoljuje Antonu Gselmanu nadučitelju na trirazrednici pri Sv. Martinu p. Vbg., zaprosenega 4 tedenskega dopusta, ker po izjavi okr. zdravnika njegovo zdravstveno stanje za tak dopust ne daje dovolj povoda. — O tem je obvestiti zgoraj imenovanega. — Predsednik: Lajnsič, I. r. — Brezkomentarja. Pripominam, da nisem bil pri zdravniku.

— **Zahvala kralja učiteljstvu v Prekmurju.** Gospodinu Jurku, predsedniku konferencije prekomurskog učiteljstva Murska Sobota. Gospodine! Po najvišjem nalogu Njegovih Veličanstava Kralja i Kraljice Kraljevoj Kancelariji je čast zahvaliti na izjavi vdanosti, upućnoji Im sa prve konferencije učiteljstva Prekomurja. Po naredbi šefa Kabineta Punomočnog Ministra Sekretar: R. Krstić I. r.

— **Sad katoliškega shoda.** Poleti je bil katoliški shod v Nazarijih pri Mozirju. Dr. Hohnjec je govoril o katoliški šoli. Med drugimi brunnostni je rekel tudi sledeče: »Pokojni dr. Krek je pisal v »Obzorju«: Če bi učitelji plačevali staršem za to, da jim otroke podučujejo, potem bi učitelji imeli pravico določati kaj se naj otroci učijo; ker pa to ni tako, zato imajo starši pravico odločevati, kaj se naj otroci uče.« Pametni ljudje so se tem besedam posmehovali češ, še čevliarju ne smem reči, kaj naj uči fant, če ga dam niemu v uk. Učitelji že vedo kaj imajo učiti. Nevedni ljudje so si pa to po svoje tolmačili. Prišla je neka ženska k nadučitelju opravicevat svojega otroka zaradi šolskih zamud, ker je dobila opomin. Opravičevala ga ni nič, pač pa je pričela kričati in je rekla: »V Nazarijih so poslanci rekli da če bi vi nam plačevali za to, da nam otroke učite, potem bi lahko vi z njimi komandirali; tak pa ne boste. To so govorili slovenski poslanci, pa ne nemški.« Temu je dodala še nekaj katoliških pozdravov lastnega pridelka in zaključila: »Sedaj pa toži, če češ!« Pred sodnikom je ženska kazala kes, da je verjela katoliškemu duhovniku kot poslancu. Zato ji je tožitelj odpustil proti primerni odkupnini. Ker je dr. Hohnjec katoliški duhovnik in zato pošten bo gotovo zapeljani ženi povrnil škodo. Njen naslov izve pri uredništvu »Uč. Tov.«

— **Prošnja.** Nove čitanke za osnovne šole so prirejene po šolskih letih; zato je nemogoče, rabiti jih enotno na nižje organiziranih šolah. Vsled tega smo primorani rabiti še »Šolski list«. Ker pa nam primanjkuje I. stop. št. 2 in II. stop. št. 1, zato prosi podpisano šolsko vodstvo, naj mu one šole, ki teh listov več ne rabijo, pošljejo do 20 izvodov vsake navedene vrste proti primerni odškodnini. Najprej pa se prosi pismene obvestitve. — Šolsko vodstvo na Gorici pošta Mozirje.

Prosvetni oddelki v državnem svetu. Državni svet se je konstituiral v šest sekcij. Slovenske zadeve, t. j. upravno sodišče v Celju ima peta sekcija t. j.: Rad. Filipovič, načelnik, člani: Mih. Radičević, Ibrahim beg Deftedarevič, dr. Radoje Jovanović, Lazar Jakulović. — Prosveto ima četrta sekcija, t. j.: Jer. Stanković, načelnik; člani: Pet. Petrovič, Vel. Vilovič, dr. Dom. Mazzi, M. Mušički. Delokrog: upravno sodišče v Dubrovniku, ter ministrstva: pravda, prosveta, finance.

— **Sv. Martin p. Vbg. (Zahvala).** — Vsem prijateljem(icam), znancem, tovarišem(icam), posebno pa še čč. gg. duhovnikom, ki so spremili blagopokojno k zadnjemu počitku, kakor tudi za mnoga izražena sožalja k izgubi moje žene se tem potom v svojem in v imenu mojih otrok

Če porečem otrokom, da si naj potihem najprej sami preberejo pesmico ali črtico in jih potem vprašam, kakšna je, ali vesela ali resna, bom dobil gotovo pravi odgovor. In z lahkoto bom dosegel, da čitajo pesmico veselo, črtico pa resno. Glavno razpoloženje je tako torej že doživljeno in izraženo. A mogoče je doseči še več. Če opozorim otroka na to, da govori pesemca o **zorici** in ne o veličastni jutranji zori, in da Mirkota radi tega, ker se še vedno v postelji greje, pokara **smeje** in ne strogo, ga bom pripravil tudi do tega, da bo občutil **šegavost**, ki daje veselemu razpoloženju pesemce čisto svoj značaj. Seveda ne smem otroku povedati sam, da je pesemca šegava in zakaj je šegava, temveč ga moram pripraviti do tega, da to **sam zapazi**, le tako bo ono šegavost tudi **občutil** in le če jo občuti, jo bo znal tudi pri čitanju ali deklamaciji izraziti.

(Dalje prihodnjč.)

najtopleje zahvalim. — Ant. Gselman, naduč.

— **Vaditelje osnovnih šol,** ki so na Vernih duš dan po opravih v Ljubljani in tiste tovariše, ki prostovoljno služijo nad postavno dobo 32. let in so zato dobivali letnih 400 Din nagrade, vabim na prijateljski pomenek ta dan ob ½11. uri v sobo hranilnice in posojilnice v Učiteljski tiskarni. — Janko Žirovnik.

— **V Maribor je bil imenovan učitelj,** ki je svojo službo nastopil navzlic temu, da ni dobil družinskega stanovanja. Moral se je ločiti od svoje družine, v kateri ima tudi svojo mater. Za njo je prejemal prej rodbinsko doklado. Ker pa sedaj mati nima s sinom skupnega ognjišča, ta ne dobiva več rodbinskih doklade, čeravno svojo mater vzdržuje tudi sedaj — zaradi ločenega gospodinstva tem težje. Pa tako razsoja knjigovodstvo na podlagi zakona o draginskih dokladah. Ne loči se torej sploh ločenega gospodinstva od takega nasilnega nenormalnega stanja v gospodinstvu. Kako je v tem slučaju? Kdo naj sedaj vzdržuje mater? Človek bi se smejal takim abderitskim sodbam, če bi ga tako hudo ne zadele!

— **Odbora seja Slovenske Šolske Matice** se vrši v četrtek dne 2. novembra ob 2. uri popoldne v zbornici I. mestne deške ljudske šole na Ledini v Ljubljani. Vsi člani se tem potom vabijo, da se udeležijo sestanka. — Predsednik: Dr. Pivko. — **pl. Tovarišu Josipu Čučeku** je umrl sin Vladimir v 20. letu starosti. Naše tovariško sožalje!

Naše narodno prosvetno delo.

METODE PRI NARODNO-PROSVETNEM DELU.*

»Ljubezen do naroda, smotrenost v proučevanju naroda in vztrajnost pri delu so temelji za delo ljudskega izobraževanja, a metod za to delo se moramo z naporom in trudom priučiti.«

»Narod ima o mnogih stvareh v resnici mnogokrat zelo malo znanja, a življenjskih izkušenj ima mnogo, in mesto da si jemljemo ugled pred narodom in njegovo nevednost naglašamo pred celim svetom, moramo vsako delo za prosveto naroda navezati na ogromno in solidno narodovo izkustvo in na tej snovi dvigniti in širiti novo znanja.«

Nikola Radojčić, univ. prof.

To mora sploh veljati za zakon pri delu, da se ne sme nikdar populariziranju ali navduševanju na ljubo na katerikoli način potvarjati resnica ali celo uporabljati laž kakor se je to godilo in se godi v tendencioznem zavajanju ljudstva, kar se z lažnjivim imenom naziva izobraževanje.

Z ničimer se pri ljudstvu ne more doseči večjega zaupanja, kakor s podajanjem resnice, in vsaka zgradba — o tem naj bodo prepričani tisti, ki tako postopajo — katero zidajo nekateri na laži in potvarjanju, se zruši v nič, kadar se odkrije v njej eden kamen laži.

Resnica se torej ne sme v nobenem oziru potvarjati in nikakor se ne smejo mesto dejstev podajati visokodoneče fraze, ker nikdar ne koristijo, ampak vedno škodujejo.

O naši državi se more v ostalem, poleg nekaj slabega, povedati toliko lepega, dobrega in upanja polnega, resničnega da taka tolmačenja zanesljiveje vplivajo nego katerekoli tirade, o katerih se more vedno misliti, da se pojejo samo radi tega, ker manjka lenih, resničnih dejstev, ki bi se mogla pokazati. Je dosti stvari ki bodo gotovo dosegle odločen uspeh, ako se spretno in z ljubeznijo pokažejo, samo da jih moramo poznati in umeti spretno pokazati.

Tudi tu se mora povedati resnica, tudi tu se moramo pred vsem čuvati mlačnega, gladkega prikazovanja v samih svetlih in blestečih barvah, opisovanja, ki ne zanušča nobenega vtisa in kateremu nikdo ne verjame.

Prikazovati se morajo živi ljudje z dobrimi in slabimi lastnostmi, in ravnotakšnji kraji lepi ali pusti ne pa prazni, izmišljeni ali shematizirani fantomi.

Moramo namreč dobro vedeti, kako se najbolje in najuspešneje prikazujejo in razlagajo slike, s katerimi se tolmačijo slabe posledice n. pr. alkohola in spolnih

* Odlomki iz brošure univ. prof. Nikola Radojčića »Delo dijaštva za narod«, Založba »Jug« — Ljubljana.

bolezni. Zato ne zadostuje samo dobra volja.

Ravnatoko se mora dobro vedeti, kako se najlažje razjasnujejo in lahko razumljivo pokažejo težki ekonomski problemi. Kako se dajejo navodila o racionalnem gospodarstvu, o davkih, o denarju itd.

Posebno težko je naučiti se tolmačiti čisto pravna vprašanja, katera mora poznati vsak človek, ker je vedno potrebno, da jih pozna. Dobro se mora vedeti, kako se naj razjasnijo širokim slojem, ki nimajo o tem nobenega pojma, n. pr. moderni nazori o kazni in njenih namenih, o kaznovanju dece itd.

Ravno tako ni lahko razlagati različnih tehničnih vprašanj, ki so sedaj celo aktualna, brez priprave za ta posel, akoravno so težkoče tu že manjše.

Posebno pa je težko uspešno delovati v etičkem in estetskem poučevanju in spopolnjevanju mas in je treba pri tem vedno pomniti, da plitvo in trivialno, povsem brez vsebinsko, ni nikdar tudi popularno.

Predmet torej, o katerem želimo poučiti druge, mora biti predavatelju do natančnosti poznan, on ga mora popolnoma obvladati in poznati metode, kako ga razložiti drugim, da ga more na pravem mestu zagrabiti in z uspehom vtisniti v zavest onih, ki predmeta ne poznajo.

Dalje ni treba misliti, da je z uspešnim predavanjem stvar končana. Niti najmanj. Pridejo dvomi, nasprotni vplivi, pozabljenost itd. in izbrišejo, pretvorijo in falsificirajo vzbujeno prejšnjo predstavo.

Vsled tega se je treba zavarovati z močnimi prosvetnimi organizacijami, ker samo one, a ne posamezne osebe, morejo posredovati stalna predavanja. Mora se torej razčlenjevati stara in ustanavljati nova prosvetna društva z dobrim notranjim ustrojem in določenim delokrogom — čitalnice, knjižnice (stalne in potujoče), pevška glasbena, telovadna in športna društva itd., da se morejo preko njih prvič, sistematično širiti koristna znanja in, drugič, da se morejo ta znanja v družini ponavljati in utrjevati.

Boljšje je tam malo in tiho delati, kakor iz varnega zavetja mnogo kričati. Z dobro organiziranim delom, med ljudstvom se nikakor ne sme zamenjevati bučno »delo za narod«.

Delo med narodom mora, poleg tega, da se vrši na tiem in brez hrupa, kar bo doseglo gotovo vedno trajno zaupanje, imeti še eno lastnost, katere redno nima — biti ne sme vsiljivo.

Toda navadno se gleda z neke namišljene višine in se z ljudstvom postopa, kakor z nedoraslim detetom in se stalno zamenjava dve stvari — nedostatek znanja in nedostatek življenske izkušnje.

Pri tem se nikakor ne smemo posluževati vsiljivega ali celo predrznega tona, ki izziva odpor in smeh. — Ž njim tudi ubijamo ugled prosvetnega delavca, ter tako že v naprej jemljemo delu vsak uspeh.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po V Št. Vidu p. Grobelnem** se je v nedeljo uprizorila žaloigra »Mlinar in njegova hči« v občno zadovoljnost in rabito polnih prostorih. Čisti dobiček dobi šolska mladina. Ponovi se v nedeljo, dne 29. okt. točno ob 3. uri.

Književnost in umetnost.

— **k H. Sienkiewicz. Z ognjem in mečem.** Povest iz davnih dni s slikami. Prevel dr. R. Mole. III. snopič. Tretji snopič nove izdaje velikega in zanimivega Sienkiewiczvega zgodovinskega romana je izšel ter je opremljen z lepimi ilustracijami. Ta in prva dva zvezka se dobijo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

— **k Slovenska Matica.** Za leto 1922. izda »Slovenska Matica« zadnji zvezek »Slovenskih narodnih pesmi« z daljšim zaključnim spisom sedanjega urednika dr. J. A. Glonarja in 3. zvezek Mencingerjevih izbranih spisov v uredništvu dosedanjega urednika dr. Jos. Tomiška. Članarina znaša 80 kron. Vsi poverjeniki, ki dozdaj tega niso storili, se prosijo naj takoj pobero in odpošljejo članarino. Dalje se opozarjajo vsi prijatelji književnosti na izdajanje »Slovenske Matice«. Iz založnin zadnjega časa je še v zalogi »Zemljevid slovenskega ozemlja« (120 K); Golia, »Pesmi o zlatolaskah« (40 K) in »Večerna pesmarica« (40 K); Lermontov-Borščnik, »Junak našega časa« (40 K); Dr. Lah, »Začetki Slovenske Matice« (20) in Češka antologija (48 K); dr. Lončar, »Politično življenje Slovencev« (48 K); Vida Jerajeva, ilustrovana zbirka otroških pesmi

»Iz Ljubljane čez poljane« (60 K). Kot izredna založnina je v tisku imenik krajev na zemljevidu slovenskega ozemlja.

—k Učiteljsko Akcionarsko Društvo »Zavičaj« u Skoplju, osnovano pre godinu dana, izdalo je kao prvu svesku zbirke patriotskih brošura pod imenom »Naša Neoslobodjena braća« ovu knjižicu iz pera poznatog ljubljanskog prosvetnog radnika, učitelja i publiciste, g. Frana Erjavca, koja je u slovenačkom originalu bila veoma simpatično primljena pre dve godine. U knjižici se ukratko, ali jasno i pregledno, iznosi ekonomski, kulturni i politički položaj Istre pre evropskog rata u vezu sa sadašnjim stanjem, pod italijanskom okupacijom. — S obzirom na sasvim slabo ili samo površno poznavanje ovog nesredjenog dela naše zemlje i našeg naroda, ova će knjižica dobro doći ne samo školskim radnicima, i školskoj omladini, koji mogu dopuniti svoja geografsko-etnografska znanja — već i svima inteligentnijim ljudima i rodoljubima, koji se interesiraju nesredjenom sudbinom Istre i Istrana, a neznatna cena od 1 dinara omogućava, da knjigu nabave i pročitaju i najsiromašniji. Učiteljsko Akcionarsko Društvo »Zavičaj« u Skoplju došlo je na srećnu i pohvalnu ideju, da u jevtinim sveskama za narod izdaje popularne patriotske — poučne spise i knjige. Pre ove patriotske serije, Društvo je otpočelo izdavanje u sveskama od pola dinara odabrane Srpske Narodne Pesme iz zbirke Vuka Karadžića, od kojih su već štampane dve sveske, po dvadeset hiljada primeraka. Osim toga Društvo izdaje i stručni list »Prosvetni Radnik« kao i dečiji list »Zavičaj« koji se štampa u petnaest hiljada primeraka. U ovom pravcu Društvo nastavlja rad i dalje i taj rad, s obzirom na sredinu u kojoj se razvija i na cilj, kome teži, zasluži najveću pažnju i potporu svih prosvetnih ljudi u našoj otadžbini. Po imenu akcionarsko, ovo je Društvo u stvari čisto prosvetno — patriotsko društvo, jer svojim malim kapitalom od sto hiljada dinara služi jedino Prosvetljavanju naroda Južne Srbije, što se vidi iz člana 1. društvenih pravila, a još bolje iz neverovatno malih cena društvenih izdanja, koje nisu veće od pola dinara po štampanom tabaku. — Sv.

—k V. Hobhove — A. Ogris; Liberalizam. Zbirka političnih, gospodarskih in socijalnih spisov.

Angleški pisatelj Hobhove nam podaja točen popis liberalizma kot miselne in državne smeri ter dokazuje, da je liberalizem ne samo oče socijalizma, marveč tudi njegov naslednik. Nemška literatura ne pozna nobenega tako temeljitega dela o tem predmetu, slovenska politična se je pa s tem prevodu naravnost obogatila in spis bo brezdvomno mnogo pripomogel k politični vzgoji naše inteligence.

—k Dr. Ivo Šorli: V deželi Čirimircev: Dva dečka Mihec in Tonček zaideta v podzemlje, kjer prebivajo pritlikavci Čirimirci. Ti jima onemogočijo povratek in tako jih začeta dečka uvajati v »pridobitve kulture«, dokler se ne nauče tudi vojskovanja in se ne začno medsebojno pobijati. Po raznih doživljajih in nevarnostih zmaga človeška prebrisanost nad prekanostjo čirimirskega poglavarja in dečka se vrne. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti že nekoliko razviti mladini Naslovna stran profesorja Kašela s tajinstvenim modrim kamenom iz dežele Čirimircev in njegovih devet celostranskih prav lepih slik bo privlačnost tega vsekokor nevsezadnjega spisa še povečala.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Iz seje ožjega sosveta UJU poverj. Ljubljana dne 20. oktobra t. l. v Ljubljani. — Navzoči: Dimnik Iv., Dostal, Fegic, Gnus, Jelenc, Luznar, Rus.

1. Prosvetni proračun za Slovenijo, ki je bil črtan v iznosu 30 milj. Din, je vzbudil upravičen vihar vsepovsod in je našel oster odmev v okraj. učit. društvih. Poverjenik Jelenc poroča o dopisih okraj. društev, ki odločno protestirajo proti črtanju posameznih postavk, kar zavzema celo protizakonito stališče. — Sklene se, sestaviti v tej zadevi memorandum, ki se predloži merodajnim faktorjem v Beogradu, tako v ministrskih kot v parlamentu.

2. Razpis vakantnih definitivnih mest naj se vrši na predlog radovlijskega društva dvakrat v letu in sicer v pomladanskem in jesenskem terminu. — Naroča se zastopnikom v v. viš. šol. svetu, da v tem pogledu ukrenejo potrebno.

3. Proslava narodnih praznikov in spominskih dni. Ponovno se opozarja, naj se s prostimi šolskimi dnevi čim najbolj štedi, ker takih praznov kot je bila n. pr. Slomškova 60letnica, je lahko vse polno, tudi je neprimerno, da se v to svrhu določi kar ves dan, uporabi naj se v določenem šol. dnevu jezikovna ali zgodovinska ura.

4. Glede železniških legitimacij na državni železnici, v kateri zadevi postopa ravateljstvo drž. žel. v Zagrebu skrajno malomarno in je došlo od strani našega članstva do številnih pritožb, se sklone vloga na ministristvo saobračaja.

5. Pragmatika državnih nameščenecv. Strokovni tajnik tov. Dostal poroča o poteku razprav, ki so se vršile v Osrednji Zvezi javnih nameščenecv, kjer ima svoje zastopstvo tudi učiteljstvo. V zadnjem času je izšel vladni načrt glede uvrstitve državnih činovnikov v položaje. V tem načrtu je učiteljstvo sicer vpoštevano in pravično uvrščeno, kot se je v naše strani vedno in s povdorkom zahtevalo, v II. kategorijo t. j. ona s srednješkolskim zrelostnim izpitom. Pri točnem pregledu tega načrta se je pa opazilo, da so posamezne vrste učiteljstva napačno unešene ozir. popolnoma izpuščene, tako n. pr. otro-

ške vrtarice, učiteljice žen. roč. del, učiteljstvo socialnih šol, okraj. šol. nadzorniki itd. Organizacija je takoj storila svojo dolžnost ter je opozorila na te nedostatke ozir. dopolnila osrednjo uradniško zvezo in zakonodajni odbor v Beogradu. Naše poverjeništvu hoče biti tudi z naprej v stalnem stiku z ostalimi uradniškimi organizacijami v Ljubljani in v Beogradu, da se učiteljstvu v nikakem pogledu ne učini kaka krivica. Ker se vrši v zadevi pragmatike dne 29. t. m. v Beogradu zborovanje javnih nameščenecv iz vseh pokrajin in bodo zastopane vse kategorije državnih uradnikov, se sklone, da se udeležita v imenu slov. učiteljstva tega zborovanja tudi tovariša Jelenc in Dostal, ki prevzameta vrh tega tudi intervencijo glede črtanja postavk prosvetnega proračuna, dalje glede zakonskih načrtov učiteljskih in glavnega prosvetnega sveta.

6. Obrt. nadalj. šolstvo v Sloveniji še vedno ni enotno urejeno, zlasti v materialnem zmislu glede honorarjev, kar poroča litiski okraj. učit. društvo. Organizacija ne more storiti v tem pogledu ničesar drugega, kot da opozarja na pred leti ustanovljeno društvo učit. na obratno nadaljevanje. Šolah, ki se naj oživi in štiti interes prizadetega učiteljstva.

7. V zadevi tov. Albina Lajovca se sklone izjavi, ki se priobči v »Učit. Tovarišu«, v ostalem se prepusti zadeva domačemu društvu.

8. Pisavo »Slov. Naroda«, ki na podlagi svoječasne gledališke kritike »Hlapcev« smeši učiteljski stan, ožji sosvet odločno obsoja in obžaluje da uredništvo imenovanega lista priobči take kritike, ki poleg nestvarnosti kažejo očitno animoznost do učiteljskega stanu.

9. Srednješkolsko društvo »Preporod«, ki se peča s hvalevredno in idealno akcijo, restauriranjem grobov naših literatov in drugih slavnih mož, se obrača s prošnjo za primerno podporo. V to svrhu se nakloni prispevek 100 Dinarjev.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ MARENBERŠKO UČIT. DRUŠTVO zboruje v četrtek dne 9. novembra ob 9. uri v šoli Pod-Velko. — Na dnevnem redu je razun običajnih točk: 1. Poročilo o pokrajinski skupščini UJU (tov. Vidmar). 2. Predavanje nadzornika g. Skulja o šolskem vrtarstvu. 3. Zemljevid domačega kraja Brezno, razkazuje in pojasnjuje tov. Krajnc. 4. Referat tov. Visočnika: »Najhujši boj je življenje, zato je treba istemu najresnejše priprave«. 5. Plaćevanje članarine. Udeležba obvezna!

+ GORNJEGRADSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje dne 4. nov. ob 11. uri na Rečici. Na dnevnem redu so društvene zadeve, poročilo o pokrajinski skupščini na Bledu ter event. podavanje. Da se vidimo zdravi in v polnem številu! Predsednik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ zboruje v petek, dne 3. novembra 1922 v Ribnici (velika šola) po prihodu dopoldanskega vlaka. Kosilo je naročiti pri tov. ravn. A. Merviču. Udeležba obvezna — sicer opravičilo. Zdravo!

+ DRUŠTVO UČITELJIC OSN. IN MEŠČANSKIH ŠOL, UČIT. ŽEN. ROČ. DEL IN OTROŠKIH VRTNARIC je zborovalo v Mariboru dne 12. oktobra ob številni udeležbi.

Društvo si je stavilo nalogo zanimati se za ženski učiteljski naraščaj; ga vzgajati za društveno misel ter med našo žensko mladino prenesti zopet ono iskro idealizma, ki je ugasnila v materialistični povojni mentaliteti. Zavedajoč se te naloge, je društvo povabilo učiteljske četrtega in tretjega letnika tukajšnjih učiteljskih, ki so se odzvale v polnem številu. Pohvalno je, da g. ravnatelj Voglar shvata važnost naše moderne misli ter je osebo privedel svoje učenke k zborovanju. Celo gojenke samostanskega učiteljskega so se zborovanja udeležile, razumevajoč, da mora šola vzgajati za življenje, kar je med samostanskimi zidovi nemogoče. Predavanje strok. učiteljice Jele Levstikove: »Socialno delo učiteljice«, pa je bilo tudi vredno, da so ga z zanimanjem poslušale v lepem številu zbrane tovarišice učiteljice in ravno v tako lepem številu se nahajajoče bodoče učiteljice. Predavateljica nam je obširno začrtala nalogo učiteljice; kakšna bi morala biti, kakšna je in kake so ovire, ki jo pri njenem delovanju čakajo. Črpala je iz svojih bogatih izkušenj. Predavanje je trajalo celo uro, a bilo je tako zanimivo, da je vladala v dvorani skrajna tišina, znak neomejne pazljivosti.

Sklenilo se je, da se delce tiska in prodaja v društvene namene.

Po predavanju je večji del učiteljskih zapustil dvorano, ker so se obravnavale interne društvene zadeve v obširnem poročilu, ki ga je podala predsednica. Po poročilu se je pričakovala hurna debata, katere slab vzgled se ni hotel dati naraščaju. To debato bi naj povzročila, kakor je bilo sklepati iz časniških napadov in ustnega poročila, resolucija zadnjega društvenega zborovanja glede nameščenja učiteljic v Mariboru. Po poročilu pa se ni nobena članica oglašila k besedi, kljub opetovanemu pozivu predsednice, da je tukaj kraj in čas, kjer se naj izgovori kritika in se naj izrazijo različne želje. Ta molk je izražal, da se vse članice strinjajo z resolucijo, ki je bila nekaka manifestacija za pravičnost pri nameščanju in demonstracija proti protekciji. Vseč ni bila onim, ki hočejo v kalnem ribarstvu in iskati uspehov na zaviti poti.

Kot tretja točka zborovanja je sledil pogovor o delnem črtanju dnevnim učiteljicam žen. roč. del in otroškim vrtaricam. Draginja je neznozna, a namesto več, dobimo vedno manj. Ni baš lahka služba, ki jo opravlja učiteljica žen. roč. del. Navede se samo en slučaj. Učiteljica žen. roč. del ima pouk na dveh šolah. Trikrat na teden gre po uro daleč tja in nazaj na drugo šolo. Tedaj ima k 20urnem pouku na teden še 6 ur hoda, a dobi mesečno, ker je poročena z učiteljem 1600 K plače! To je ravno toliko, kakor zasluži boljša šivilja v 3 do 4 dneh pri šivanju enega kostuma! Brez komentarja! Sklenilo se je posredovati na različna mesta, da se odpravi ta krivica.

Ob sklepu zborovanja se predsednica še enkrat zahvali predavateljici za lepo uspešno predavanje ter izreče tudi zahvalo kućegardarici

mešč. šole za prepustitev dvorane. Nato se zaključil res v vsakem oziru lepo uspešno zborovanje.

+ ZBOROVANJA KRANJSKEGA UČIT. DRUŠTVA z dne 11. okt. 1922. se je vdeležilo 73 članov. Od odsotnih se je opravičil le eden. V otvoritvenem govoru opozarja predsednik tov. Fr. Luznar na sklepe blejskega zborovanja in izrazi željo, da se učiteljstvo čim agilneje posveti sokolskemu delovanju, če ne direktno, naj pa vsaj poseča telovadbo naraščaju, da moralno podpira vaditelje pri požrtvovalnem narodnem poslu.

Predavanje ravn. tov. Alb. Lajovica o »podrobnem učnem načrtu prof. dr. Fr. Jedličke« je bilo kaj zanimivo. Srečo je iskati le v ljubezni do dela: to slednje pa je vzbujati mogoče je vse se današnja izobrazba preokrene v toliko, da se šele na podlagi praktičnega izvežbanja prelaja k teoriji. Po njegovem načrtu naj bi se šolstvo razdelilo v 23 zavodov, ki naj bi jim bila podlaga praktično urejena meščanska šola. Ista naj bi vezbala mladino v vseh športih, imela naj bi svoje čitalnice, knjižnico, igralno sobo, kopeli, delavnico, stalno razstavo šolskih izdelkov, geološko urejene zemljevide svojega okoliša, galerijo slik vseh učiteljev na razredu i. dr. Pouk naj bi se vršil dopoldne v sobah, popoldne na prostem. Otroci naj vzbujajo potovanja. Učitelji naj bi prepotovali na državne stroške vse večje evropske države in se vezbali v vseh večjih delavnicah. Otroke naj vzgajajo k samostojnosti, kajti močan je le tisti, ki se lahko zanaša na samega sebe. Naše dosedanje znanstvo se ne kapitalizuje dovoljno. — Poročilo bi bilo uместno objaviti v Popotniku. — Tajnik izjavi, da so načrti g. Jedl. osnovani na meščanskoškolski izobrazbi. Osnovno šolo pisatelj enostavno prekorači, kakor da bi ravno ona ne bila temelj vsej narodni nabrazbi in narodnemu gospodarstvu. Če najmanj ne bodo vzbujili prirode in dela, dvomimo, da bi ga starejši. Naš narod pripada v ogromni večini kmečkemu stanu, naloga naša pa je, da ga k istemu kolikor mogoče zadržujemo in ne poganjamo po svetu. Mnogo nasvetovalnih navodil je kmečka šola že zdavnaj samaobsebi uvedla, ker se ves njen pouk giblje v tesnem stiku s prirodo in praktičnim življenjem. — Da so ti pomisleki gole fraze, je pač neokusna vtemeljitev ogromnega načrta, ki ga g. predavatelj sam naziva za utopijo.

+ O zgodovini škofjeloške šole je predaval tov. Kramar. Namen mu je bil, zainteresirati učiteljstvu k poglabljanju v domačo zgodovino, ki naj bi bila temelj domoznanstvenemu pouku. Zgradba šole, najiminentnejši šolniki, odlični učenci, črna knjiga, zlate bukve, vse to so zanimivosti, ki naj ne preminjajo v zaprašenih aktivih. Zeleti bi bilo, da imej vsaka šola vso zemljepisno in zgodovinsko snov domačega okoliša sestavljeno po učnih slikah tako natančno, da jo je mogoče podavati vsakemu novincu, če tudi kraja samega še ne pozna.

+ O zborovanju UJU na Bledu in v Sarajevu poroča tajnik — kot delegat. I. Iz njegovega poročila je učiteljstvo posnelo, da sta ožji sosvet — tako kot delegacija na Bledu svoje dvadnevno zborovanje neumorno posvetila vsem vprašanjem zadevajajočih se materialnega in pravnega stališča učiteljstva in šolstva sploh. Zlastno je dejstvo, da se ravno član našega društva tov. Lajovic Albin v zadnji številki Napreja neutemeljeno obreaga ob sklepe delegacije in ob vodstvo, kakor da bi ista ne spoľnjevala svojih dolžnosti. Napačne so njegove trditve, da bi bilo članov UJU omajano zaupanje v vodstvo in sebe, ki sede na vodilnih mestih da bi podeželsko učiteljstvo trpelo radi blejskih resolucij (ki so izšle ravno iz vrst kmečkega učiteljstva). V znamenju svobode smo ravno proti omejevanju svoboščin (glasom sklepov zagrebškega katehetskega kongresa). Da obvarujemo šolsko mladino pred dvolično vzgojo, smo štilizirali 4. točko glede nadzorstva onih mladinskih društev in šol, ki jih vodijo osebe, pripadajoče po svojem značaju protdržavnim strankam. Te osebe pa vendar niso učitelji, ki so s službeno prislogo obvezani poučevati v smislu ustavnih določb. V privatnem življenju imej vsakdo svoje nazore o ustavi ali obliki države, nikakor pa ne moremo odobravati beganja mladine. Naj li vzgajamo same hinavce?

V svojem zagovoru izjavi tov. Lajovic, da soglaša z vsemi resolucijami, povoli mu ni le izraz »ustava« v 4. točki. Če se je isti zamenjal z besedo »država«, potem tudi te točki ne nasprotuje. Glede nezadovoljstva nad vodilnimi osebami navaja v dokaz pogovor izza nekega učiteljskega omizja. (!?)

Na predlog tov. Ranta (Senčur) se soglasno sprejme sledeča resolucija:

Učiteljstvo kranj. okraja obsoja potvorojeno informiranje javnosti o internih zadevah naše organizacije in se strinja s sklepi pokrajinske skupščine na Bledu.

Tov. Zahrastnik pripomni, da je z Lajovičevu izjavo zadeva urejena, čemur se zborovalci na predlog poročevalca ne morejo pridružiti, ker vsebuje članek še osem istinitih neresnic, ki so ostale nepojasane, nedokazane in neprecikane.

II. Radi pičlo odmerjenega časa ni bilo mogoče podati vsebino vseh govorov izza glavnega zborovanja UJU v Sarajevu, pač pa je poročevalce navedel nekaj taktičnih pomislekov, ki se predlože v uvaževanje poverjeništvu v Ljubljani.

Članarina se dvigne na letnih 96 Din, ki naj se vplačajo v četr letnih obrokih.

Strokovna navodila glede izvrševanja zamudnih izkazov, inventarja, proračuna, (svečava, drva 5 sežnjev za sobo) i. dr. poda g. nadzor. Vil. Rus. — J. L.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici!“

Naša samoizobrazba.

—s. O človeških zmotah, s posebnim ozir. na evidenčno teorijo. Predaval pri Ljubljanskem učit. društvu, univerzitetni profesor Veber, dne 21. oktobra t. l.

—s. Socialno delo učiteljice. Predavala strok. učit. Jela Levstikova pri Društvu učiteljic v Mariboru dne 12. oktobra t. l. (Sklenilo se je, da se delce natisne). — Predavanja so se udeležile tudi mariborske učiteljske učiteljice v zelo obilem številu.

—s. O risanju v osnovni šoli. Predaval tov. Razingar pri Radovlijskem učit. društvu, dne 11. oktobra t. l.

—s. Počitniške izobraževalno - socialni tečaj za učiteljstvo je priredila v Sv. Luciji »Zveza slovenskih učiteljskih društev« v Julijki Benčiji v avgustu t. l. Predmeti, ki so se obravnavali na tečaju, so se vrstili tako-le: 1. Liberalizem — predaval tov. L. Tavčar; 2. Krščanski socializem — pred. Dr. Eng. Besednjak; 3. Marksistični socializem — pred. Dr. H. Tuma; 4. O verstvu in kulturni misli katoličanstva — predavala gg. dr. Brumat in Iv. Rejec. 5. Zadržištvo — predaval inž. Dr. Gustinčič. — (Predavanja bodo izšla v posebni brošuri.)

—s. O vtisih iz potovanja po Bosni ob priliki II. drž. skupščine UJU v Sarajevu, pri Ljubljanskem učit. društvu predaval tov. Jano Lenarčič, dne 7. okt. t. l.

—s. O podrobnem učnem načrtu prof. dr. Fr. Jedličke, predaval pri »Kranjskem učit. društvu«, tov. Albin Lajovic, dne 11. okt. t. l.

—s. O zgodovini škofjeloške šole, predaval pri »Kranjskem učiteljskem društvu« tov. Kramar, dne 11. okt. t. l.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Tiskovna zadruga v Ljubljani. V naši založbi je ravnokar izšla knjiga H. Sienkiewicz: Z ognjem in mečem. 3. snopič. Strani 129—192. Cena 7.50 Din.

—kpl Emil Adamič, Mladinske pesmi. Enoglasni zbori in samospeli s klavirjem. Izdala in založila Učiteljska tiskarna, 1922. Cena 50 Din.

kpl Naša Istra. Napisao Fran Erjavec; preveo sa slovenačkog, Svet. R. Milosavljević. Cena 1 dinar. Izdaje Učiteljskog Akcionarskog Društva Zavičaj u Skopljju. Stamparija »Stara Srbija« — Skopljje, 1922. god.

—kpl Dr. Ivo Šorli: V deželi Čirimircev. Podzemna povest za mladino. V Ljubljani 1922. Založila Tiskovna Zadruga Strani 143. Cena broš. knjiži Din 16. vez. Din 21, po pošti Din 1.75 več.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. K. v M.: Ali ste čitali tudi pojasnilo v 237. štef.? Tudi v Mariboru je enak zavod. Ne vemo, če je primera na mestu.

—A. T. v G.: Glede študijskih deputatov je zadeva skupna z ono ukinjenja prosvetnega proračuna za Slovenijo. V tej zadevi je delo v polnem teku in priobčitev dopisa nebi izpremenilo položaja.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Št. 588.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Po odredbi višjega šolskega sveta z dne 30. septembra 1922, št. 10225, se razpisuje učiteljska služba na dvorazredni osnovni šoli v Koprivnici v stalno namestitev.

Pravilno opremljene prošnje naj se predložijo predpisanim potom najkasneje do dne

20. novembra 1922

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet kozjanski

v Brežicah, dne 12. 10. 1922.

Štev. 3707 o. š. sv.

RAZPIS UČITELJSKIH SLUŽB.

S tem razpisuje podpisani okrajni šolski svet nastopna nadučiteljska in učiteljska mesta v stalno nameščenje:

1. Banjaloka, dvorazrednica, mesto nadučitelja;

2. Dolenja vas, petrazrednica, mesto učitelja;

3. Draga, dvorazrednica, mesto učiteljice;

4. Kočevje, šestrazrednica z nemškimi vzporednicami dve mesti za učitelje in eno mesto za učiteljice;

5. Koprivnik, slovensko-nemška tri-razrednica mesto nadučitelja in dve mesti za učitelje ali učiteljice;

6. Loški potok, šestrazrednica, mesto učitelja;

7. Osilnica, dvorazrednica, mesto nadučitelja;

8. Ribnica, deška šestrazrednica, tri mesta za učitelje;

9. Ribnica, dekliška šestrazrednica, mesto učiteljice;

10. Rob, dvorazrednica, mesto učiteljice;

11. Stari log, slovensko-nemška tri-razrednica, mesto učitelja ali učiteljice;

12. Struge, dvorazrednica, mesto nadučitelja;

13. Škrilji, enorazrednica, mesto učitelja ali učiteljice;

14. Velike Lašče, šestrazrednica, mesto nadučitelja in mesto učitelja.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo do dne

25. novembra 1922

po predpisani službeni poti pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Kočevju, dne 20. oktobra 1922.

Dr. Fr. Ogrin, l. r.